

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

A Fővárosi Ítéltábla, Dr. Czugler Péter Ügyvédi Iroda (ügyintéző: dr. Czugler Péter ügyvéd) által képviselt felperesnek az Országos Igazságszolgáltatási Tanács Hivatala Jogi Képviseleti Főosztály (1055 Budapest, Szalay u. 16., ügyintéző: dr. Révész dr. Galántai Jolán) által képviselt Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Bíróság (3525 Miskolc, Dózsa György út 4.) I.r. és az elsőfokú eljárásban dr. Polgár Gyula (Miskolci 7. számú Ügyvédi Iroda) ügyvéd által képviselt II.r. alperes ellen **kártérítés** iránt indított perében a Fővárosi Bíróság 2011. április 14. napján 21. P. 25.101/2004/145. számon kijavított 2011. április 7. napján kelt 21.P.25.101/2004/144. számú ítélete ellen a felperes 2011. május 2. napján 146. sorszámon előterjesztett fellebbezése folytán - tárgyaláson - meghozta a következő

Ítéletet:

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi a felperest, hogy az államnak az adóhatóság felhívására az ott írt időben és módon fizessen meg 374.400 (háromszázhetvennégyezer-négyszáz) forint fellebbezési illetéket.

Az ítélet ellen fellebbezésnek helye nincs.

Indokolás:

2004. január 13. napján a felperes jogelődje (édesanyja) keresetet terjesztett elő az alperesekkel szemben 6.000.000 Ft kártérítés megfizetése érdekében. Előadta, hogy 1999. novemberében házasság felbontása érdekében pert indított a II.r. alperessel szemben a Miskolci Városi Bíróságon. Ebben az időben nem volt tudomása arról, hogy a II.r. alperes nagy értékű értékpapírokkal és egyéb megtakarításokkal rendelkezik, mert azokat eltitkolta. Évekkel a perindítás előtt súlyos műtéten esett át, egészségi állapota folyamatosan romlott, jövedelemmel, saját megtakarítással nem rendelkezett. Az életközösség megszakadása után arra kényszerült, hogy Budapestre költözzön a felpereshez, mert ápolásában,

eltartásában csak rá számíthatott. Az I.r. alperes a bontóperben hónapokig, évekig szinte semmit sem tett, a II.r. alperesnek megengedte, hogy minden előírást és szabályt megszegjen éveken át következmények nélkül. Az I.r. alperes nem vette tudomásul egészségi állapotát, és anyagi helyzetét, csak az foglalkoztatta, hogy maga elé citálja. Az I.r. alperes eljárását embertelennek és kegyetlennek minősítette. A II.r. alperest nem kényszerítette a tisztesség, az emberség és a jog legelemibb követelményei megtartására. A II.r. alperes éveken át eltitkolta, majd az I.r. alperesnek is letagadta a közös vagyon tényleges körét és mértékét, és ezt az I.r. alperes eltúrta, sőt még segítette is ebben. A felperes jogelődje 2004. február 15. napján elhunyt. 2004. augusztus 28. napján már a felperes által előterjesztett keresetmódosítás az alpereseket egyetemlegesen 6.170.000 Ft, ennek a perindítástól (később 2004. január 13. napjától) számított évi 11 %-os kamata kártérítés, a II.r. alperest további 1.190.000 Ft és ennek 2001. május 1. napjától számított évi 11 %-os kamata többlethasználati díj megfizetésére kérte kötelezni. Az I.r. alperes előtti peres eljárást illetően sérelmezte, hogy a II.r. alperes célja a per elhúzása volt a felperesi jogelőd ellehetetlenítése végett, amit az I.r. alperesnek hivatalból kellett volna megakadályoznia, de ennek érdekében nem tett semmit. Ahelyett, hogy mihamarabb érdemben döntött volna, meg nem engedhető bizonyítást rendelt el, a felperesi jogelőd biztosítási intézkedés iránti kérelmét több hónapos késedelemmel utasította el, költségmentességét megvonta. A felperesi jogelőd az alperesek eljárásának eredményeként súlyos betegségében a gyógyszereihez, megfelelő orvosi ellátáshoz nem jutott hozzá, éveken keresztül egy 20 m²-es szükségbérleményben nyomorgott, teljes megalázottságban és nélkülözésben hunyt el. Saját ingóságai birtokbavétele érdekében birtokpert kezdeményezett, de az abban elrendelt ideiglenes intézkedés önkéntes teljesítése hiányában kért végrehajtás tárgyában az I.r. alperes nem intézkedett. Az I.r. alperes megsértette a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 1997. évi LXVI. törvény (Bszi.) 9. §-át, mert a bontóper több mint négy éven át tartott, nem tette meg az eljárás idején hatályos Pp. 5. § (1) bekezdése szerinti intézkedéseket az eljárás elhúzódása és az olyan magatartások megakadályozására, ami az igazság kiderítésének megghiúsítására irányultak, vagy erre vezethetnek. Sérült az 1993. évi XXXI. törvénnyel kihirdetett az emberi jogok és az alapvető szabadságok védelméről szóló, Rómában, 1950. november 4-én kelt Egyezmény 5., 6. cikke és az ahhoz tartozó 7. kiegészítő jegyzőkönyv 5. cikke. Az I.r. alperes a tisztességes és ésszerű időn belüli tárgyalás és határozathozatal kötelezettségét, ezáltal a felperes személyiségi és vagyoni jogait súlyosan megsértette. A bontóperben az I.r. alperes megsértette a házastársak jogegyenlőségét, mert nem akadályozta meg a felperes jogelődjének a házastársi közös vagyon birtoklásából, használatából, hasznai élvezetéből való kirekesztését. Közömbös maradt a felperesi jogelőd életszínvonala, életkilátásai ellehetetlenülésével. A kártérítési felelősséget a Ptk. 349. § (1) és 339. § (1) bekezdésére alapozta. A kár összegszerűségét a következők szerint részletezte: 1.) 2.820.000 Ft bérleti díj, 2.) 1.350.000 Ft a megélhetését biztosító kölcsönök kamata, 3.) 2.000.000 Ft nem vagyoni kár testi épséghez, egészséghez fűződő joga, emberi méltósága megsértése miatt. 2011. február 10-én a bérleti díj iránti igényét 2.890.000 Ft-ban határozta meg, és ennek megtérítését kérte. A

felperes az I.r. alperes előtti eljárásokban sérelmezett eljárási cselekményeket a 21/F/1. és 21/F/2. sorszámú irataiban részletezte.

Az I.r. alperes ellenkérelme a kereset elutasítására irányult vitatva annak jogalapját és összecszerűségét is. Állította, hogy a felperes nem jelölt meg olyan körülményt, amiből megállapítható lenne: az ügyében eljáró bíróság olyan jogellenes magatartást tanúsított, amivel összefüggésben őt kár érte. De mert a keresetlevél előterjesztésekor a vagyonszerűség per még le sem zárult, a per felfűggesztését indítványozta. Hivatkozott a vele szembeni követelés időelőttiségére. A kereset érdemére előadta, hogy őnmagában a bírósági eljárás elhűzódása, egyes eljárási cselekmények késedelme kártérítési felelűsséget nem alapoz meg, részéről nem volt olyan magatartás, ami felróhatónak minűsűlné. Utóbb előadta, hogy amit a felperes vele szemben a keresetében érvényesít, az valójában a Pp. 2. § (3) bekezdése szerinti kártérítési igény lenne, de mert ez a rendelkezés csak a hatálybalépését (2003. január 1.) követően indult ügyekben alkalmazható, jelen perben nem érvényesűlné, hiszen a felperes jogelűdjé ezen időpontot megelőzően kezdeműnyezte a házasság felbontása és járulékai iránti pert. Esetében a kártérítési felelűsség egyik eleme, a jogellenes magatartás hiányzik, de a felperesi jogelűdnek kára sem keletkezett. Hivatkozott a Bszi. 2. § (1) bekezdésére és 7. §-ára. Részletesen nyilatkozott a peres eljárásokat érintő konkrét felperesi kifogásokra.

A felperes és a II.r. alperes a 2011. március 24. napján megtartott tárgyaláson - erre vonatkozó keresetműdosítást követően - egyezséget kötöttek, melyben a II.r. alperes elismerte, hogy a Miskolci Városi Bíróság előtt 5. P. III. 22.947/1999. (utóbb javítva: 25. P. 22.554/2000.) számon folyamatban volt perben néhai **R.Áné** felperessel szemben nem úgy járt el, ahogy az az adott helyzetben általában elvárható, ezért néhai **R.Áné**től bocsánatot kért, és őt megkövette. A felperes a bocsánatkérést elfogadta, és kijelentette, hogy a II.r. alperessel szemben a jövőre nézve további kereseti igényt nem támaszt. A peres felek kijelentették, hogy a II.r. alperes viseli a többlethasználati díjigénnyel kapcsolatban le nem rótt kereseti illetéket. Ezt meghaladóan a perkoltségeiket a felek maguk viselik.

A Fűvárosi Bíróság 2011. április 14. napján 21. P. 25.101/2004/145. számon kijavított 2011. április 7. napján kelt 21. P. 25.101/2004/144. számű ítéletével a keresetet elutasította. Kötelezte a felperest az államnak külön felhívásra 374.400 Ft le nem rótt kereseti illeték megfűzetésére.

Ítéletének jogi indokolásában ismertette a Ptk. 76. §-át, 84. § (1) bekezdés a), b), c), d) és e) pontjait, 85. § (1), 339. § (1), 340. § (1), 349. § (1), (3), 355. § (1) és (4) bekezdéseit. Rámutatott, hogy a Pp. 164. § (1) bekezdése alapján a felperest terhelte annak kétséget kizáró módon történű bizonyítása, hogy a jogelűdjének az I.r. alperes 1999. december 1. és 2004. február 15. napja közötti időszakban összesen 2.890.000 Ft bérleti díjból álló kárt okozott, hogy jogelűdjé dr. **Cs.Z.** és dr. **J.R.** kölcsűnszerzűdést kötött, mely kölcsűnszerzűdés alapján az előbbi személy 1.000.000 Ft, az utóbbi pedig 1.200.000 Ft kölcsűnt nyűjtott, továbbá hogy a szóban kötött kölcsűnszerzűdések alapján a felperes jogelűdjé lejáratkor évi 20 %-os ügyleti

kamat fizetését vállalta, és az I.r. alperes a felperes jogelődjének az összesen 1.350.000 Ft ügyleti kamat összegével azonos kárt okozott. Végül a felperes bizonyítási terhe volt, hogy az I.r. alperes a jogellenes magatartásával, mulasztásával a felperes jogelődjének egészséghez, testi épséghez, az egészséges környezethez, emberi méltósághoz fűződő személyiségi jogát megsértette, és ezzel 2.000.000 Ft nem vagyoni kárt okozott. A felperesnek kellett bizonyítania, hogy ő mint jogutód jogosult a személyhez fűződő jogsérelem alapján nem vagyoni kártérítés igénylésére. Végül a felperesnek kellett bizonyítania a kár bekövetkezése és az I.r. alperesi jogellenes magatartás, mulasztás közötti okozati összefüggést, és hogy a kár rendes jogorvoslattal nem volt elhárítható, illetve azt, hogy a jogelődje a jogorvoslati lehetőségeket kimerítette.

A bérleti díjjal kapcsolatban a felperes személyes meghallgatásakor elismerte, hogy azt ő viselte, annak összegére édesanyjával nem kötött engedményezési szerződést, bár az édesanyja azt ígérte neki, hogy amint a vagyonszétosztás megosztása folytán a neki járó részhez hozzájut, akkor a bérleti díjat kifizeti a részére. Erre halála miatt már nem került sor. A bérleti díjak felperes általi viselését alátámasztotta édesanyjának a bontóperben 2000. június 21-i személyes meghallgatáskor tett nyilatkozata, miszerint Budapesten, a felperes albérletében él, gyakorlatilag a felperes jövedelméből gazdálkodnak, megélhetését a felperes biztosítja, aki a bérlet költségeit viseli. Ezt igazolta **Zs.L.** bérbeadó által a felperes nevére kiállított 2002. szeptember 23. napján kelt óvadéki számla, és a felperes házastársának tanúvallomása. Megjegyezte, hogy a felperesi előadást, miszerint jogelődje 2002. október 1. napjától haláláig a felperes számú bérleményben lakott, cáfolja az a 2003. szeptember 18-án tett bejelentés, miszerint a jogelődjének idézhető címe: szám alatt volt. Az elsőfokú bíróság szerint a rendelkezésre álló adatok azt igazolják, hogy a bérleti szerződést a felperes kötötte meg, a bérleti díjat ő viselte, a bérleti díj fizetési kötelezettség őt terhelte, ezért a felperesi jogelődöt a bérleti díjból álló költség viselése hiányában kár nem érte.

A kölcsönszerződésekre alapított követelés tekintetében az elsőfokú ítélet rögzítette, hogy teljes bizonyító erejű magánokirat, átvételi elismervény tanúsága szerint a felperestől a közöttük létrejött kölcsönszerződés alapján dr. **Cs.P.** 1.000.000 Ft és ennek 600.000 Ft ügyleti kamata, míg dr. **J.P.** úgyszintén teljes bizonyító erejű magánokirat, nyugta szerint 1.200.000 Ft és ennek 750.000 Ft kamata átvételét ismerte el. Az okiratok szerint a kölcsönszerződések nevezett személyek és a felperes, nem pedig a felperes jogelődje között jöttek létre. Az elsőfokú bíróság utalt a kölcsönadók tanúvallomására, miszerint a kölcsönről ténylegesen a felperes jogelődjével állapodtak meg, de mindkét tanú állította, hogy kamatot nem kért. Az elsőfokú ítélet ismertetette a Ptk. 523. § (1), 526. § (2), 527. § (2) és 232. § (1) bekezdéseit. Rámutatott, hogy a tanúvallomások és a kölcsön valamint az ügyleti kamat átvételét elismerő, a Pp. 196. § (1) bekezdés a) pontja szerinti teljes bizonyító erejű magánokiratnak minősülő elismervények tartalma között ellentmondás volt a tekintetben, hogy a szerződés kik között jött létre. A kölcsönadók az általuk írt és aláírt okiratoknak a szerződő felek közül a kölcsönvevő személyére vonatkozó részét a tanúvallomásukban cáfolták arra hivatkozva, hogy a kölcsönszerződés

ténylegesen köztük és a felperesi jogelőd között jött létre. Mind a két tanú egyezően úgy nyilatkozott, hogy köztük és a felperesi jogelőd között ügyleti kamat kikötésére nem került sor, azt a felperesi jogelőd ajánlotta fel a részükre. A Ptk. 232. § (1) bekezdés második mondata értelmében magánszemélyek egymás közti szerződésénél kamat csak kikötés esetében jár. Kikötés hiányában visszafizetésekor a kölcsönadókat ügyleti kamat nem illette meg. Az a körülmény, hogy a felperes kikötés hiányában ügyleti kamatot fizetett, az az I.r. alperes sérelmezett magatartása és az összesen 1.350.000 Ft kamat közötti okozati összefüggés esetén sem eshetne az I.r. alperes terhére, mert e költség azáltal merült fel, hogy felperes jogelődjé a Ptk. 340. § (1) bekezdésében előírt kárelhárítási kötelezettségének nem tett eleget. Megjegyezte az elsőfokú bíróság, hogy dr. J.P., aki a bontóperben egy ideig a felperesi jogelőd képviselőjét ellátta, a 2001. március 12-i tárgyaláson a kölcsön céljáról úgy nyilatkozott, hogy a felperesi jogelőd teljesítőképesse tegye magát az általa kért vagyonmegosztáshoz, míg jelen perben tett előadása szerint már a kölcsön oka a felperesi jogelőd nehéz anyagi körülményei voltak.

A felperes vagyoni (helyesen nem vagyoni) kártérítés iránti kereseti kérelmét a személyhez fűződő jog megsértésére alapozta, melyet az I.r. alperes részben anyagi jogi, részben eljárásjogi jogsértésekkel valósított meg.

A felperes arra hivatkozott, hogy az I.r. alperes nem tett eleget a házastársi közös vagyon teljes körű feltárása kötelezettségének, indokolatlanul mellőzte a II.r. alperes kötelezését a vagyonmérleg három tétele tekintetében a bank-, biztosítási és pénztártitok alóli felmentés megadására, a megkereséseket nem foganatosította, illetve amikor foganatosította, azok pontatlanok voltak, nem szerezte be a görgetett egyenleget, nem tette kifogás tárgyává, hogy utóbb a II.r. alperes a banktitok alóli felmentést egyetlen napra vetítve adta meg, ami nem volt azonos az életközösség tényleges megszakadásával, bizonyítási indítványok előterjesztése (az APEH, a C.B. Rt. megkeresése) és elrendelése között több mint négy hónap telt el, nem szerezte be azRt-től a biztosítási kötvényszabályzatot, mellőzte a II.r. alperes nyilatkozattételre való felhívását a 233 db MOL részvényre vonatkozó adóigazolás tárgyában. Kifogásolta, hogy a II.r. alperes viszontkeresete érdemi tárgyalásra alkalmatlan volt, az I.r. alperes azonban nem utasította el érdemi vizsgálat nélkül, hanem a II.r. alperes elállásáig tárgyalta, miáltal lehetővé tette a per további elhúzódását. Nem szankcionálta a II.r. alperes rosszhiszemű pervitelét, iratellenes nyilatkozatait. Ugyanakkor felesleges bizonyítási cselekményeket végzett, míg indokolt bizonyításokat (M Nyugdíjpénztár, a V. Magánnyugdíjpénztár, az A. Bank Rt. megkeresése) mellőzött, és ezt az elsőfokú ítéletében nem is indokolta meg. Nem tett eleget azon felperesi indítványnak, hogy valamennyi belföldi pénzintézetet, biztosítót, befektetési szolgáltatót, nyugdíjpénztárt, önkéntes kölcsönös biztosító pénztárt 1995. január 1. és 2004. február 15. napja közötti időre vonatkozó adatközlésre megkeresse. Az I.r. alperes tette lehetetlenné, hogy a vagyonközösség állaga, összecszerűsége teljes egészében feltárásra kerülhessen, hogy az ügyben megalapozott ítélet legyen hozható, és mulasztásaival a per befejezését jelentősen hátráltatta.

Az elsőfokú bíróság ismertette a Csjt. 18. § (1), (2) bekezdéseit, a Pp. 284. § (3), 285. § (1), (5) bekezdéseit. Kifejtette a 2000. június 21. napjára kitűzött első tárgyaláson a II.r. alperes jogi képviselője útján nyilatkozott, maga is kérte a házasság felbontását, és nem ellenezte a közös lakás osztott használatát. A felperesi jogelőd, azonban ezen a tárgyaláson keresetét kiterjesztette házastársi tartás megfizetésére, amit a II.r. alperes elutasítani kért. Mivel a kötelék megegyezésen alapuló bontásának a feltételei nem álltak fenn, ezért az I.r. alperesnek vizsgálnia kellett a házasság megromlásának egész folyamatát. Az a körülmény, hogy a felperesi jogelőd 2000. november 3. napján a házastársi tartásdíj iránti kereseti kérelmétől elállt, e körben a per megszüntetését kérte, nem mentesítette az I.r. alperest azon kötelezettség alól, hogy a házasság tényleges megromlása körében a tényállást felderítse. A felperes jogelődjé ugyanekkor terjesztette elő a házastársi közös vagyon megosztása iránti keresetét. A 2001. február 5. napján megtartott tárgyaláson derült ki, hogy vitás az életközösség megszűnésének időpontja. Az I.r. alperes megfelelően járt el, amikor a felperesi jogelődöt és a II.r. alperest felhívta az eltérő előadásuk igazolására, a házasság megromlásához vezető körülmények alátámasztására bizonyítási indítványaik előterjesztésére. Tény, hogy az I.r. alperes a felperest - mint tanút - az első tárgyaláson nem hallgatta meg, de ekkor a II.r. alperes személyesen a tárgyaláson nem volt jelen, az I.r. alperes nem volt abban a helyzetben, hogy észlelje a felek eltérő előadásának következményeit. Miután a II.r. alperes a 2001. február 5. napján tartott tárgyaláson eltérő előadást tett a házasság megromlásához vezető okok tekintetében, az I.r. alperes mind az anyagi jogi, mind az eljárásjogi szabályoknak megfelelően járt el, amikor felhívta a feleket a bizonyítási indítványaik előterjesztésére. A 2001. február 5-i tárgyaláson megtörtént a felperes kihallgatása. A Csjt. 31. § (2) bekezdése értelmében a házassági életközösség megszűnésekor a vagyonközösség véget ér, és bármely házastárs követelheti a közös vagyon megosztását, ezért az életközösség megszűnésének időpontja döntő jelentőségű kérdés a házastársi közös vagyon megosztása iránti peres eljárásban. Az I.r. alperes nem tanúsított felróható magatartást, amikor a felek eltérő nyilatkozatai alapján a bizonyítási indítványokat a felperesi jogelőd és a II.r. alperes által megjelölt időpontokra egyaránt foganatósította. Az életközösség megszűnésének időpontja tényállási kérdés, és vita esetén abban a bíróságnak kell állást foglalnia. A házastársi közös vagyon megosztása iránti perekben elengedhetetlenül szükséges a vagyonmérleg felállítása, mert az a közös vagyon megosztásának nélkülözhetetlen eleme. A vagyonmérleg készítése nem mellőzhető azon az alapon, hogy a felek között csak egyes tételek tekintetében van vita. A közös vagyonról nem lehet dönteni annak teljes terjedelmének felderítése és valamennyi tételének számbavétele nélkül. A vagyonmérleg nem csupán a házastársak vagyonának tételes számbavételét jelenti, hanem mérlegszerűen kell tartalmaznia a házastársak vagyontárgyainak, vagyoni jogainak és kötelezettségeinek a felsorolását, a megtérítési igényeket és mindezek egyenlegét. A bíróság házassági vagyoni jogi perben sem folytathat le hivatalból bizonyítást, a bizonyítékok szolgáltatására vonatkozó kötelezettség a feleket terheli. A felperesi jogelőd kötelezettsége volt a közös vagyon megosztására irányuló határozott kereseti kérelem előterjesztése,

amelynek az irányadó bírói gyakorlat alapján pontosnak, összecszerően meghatározottnak kellett lennie. A felperesi jogelőd közös vagyon megosztása iránti kérelmét több alkalommal módosította, illetve beszámítási kifogást is előterjesztett. Az I.r. alperes a felperesi jogelőd kérelmére 24/I-X. sorszámon teljesített megkereséseket, még azon időtartamokra is, amelyeknek a vagyonmegosztás szempontjából nem volt jelentőségük. A 67. sorszámú jegyzőkönyv szerint a felperesi jogelőd ezen a tárgyaláson ismételten határidőt kért a pontosított kereset előterjesztésére, és okiratokat csatolt a II.r. alperes pénzeszközeire. A részítélet meghozatala után is több esetben módosította a felperesi jogelőd a keresetét. Az elsőfokú bíróság szerint az eljárás során elsőként csak a 130. sorszámú vagyonmérleg tartalmazott olyan tételes felsorolást, amely érdemben tárgyalható volt, és a meghozandó ítélet alapjául szolgálhatott.

A Csjt. 31. § (5) bekezdése alapján a méltányos vagyoni rendezés elve értelmében a bizonyítási teher eltérően is alakulhat, a bíróság a bizonyítási teher áthárításával jogvédelmet nyújt az arra rászoruló félnek, amikor a jogvédelmet igénylő felet megfosztják a bizonyítékoktól. A méltányos vagyoni rendezés elve azonban kivételesen alkalmazható és a I.r. alperes előtti perben nem ez történt. A felperesi jogelőd által az egyes vagyontételek folyamatosan bővültek, újabb és újabb vagyonelemekkel egészítette ki. A Pp. 164. § (1) bekezdése alapján nem a II.r. alperesnek kellett bizonyítani az adott vagyontétel meglétét. A felperes hivatkozott arra, hogy a jogelődjének a II.r. alperes elzárkózó, felróható magatartása folytán nem volt tudomása az egyes további vagyontételekről, azért nem sorolta fel azokat az eredeti vagyoni jogi keresetében, majd a per időtartama alatt jutott mindig újabb és újabb információkhoz, illetőleg okirati bizonyítékokhoz, ezért azokat csak fokozatosan tudta átadni a bíróságnak. Önmagában az a körülmény, hogy a II.r. alperes a vagyonmérleget nem egészítette ki, nem kérte újabb és újabb közös vagyoni tárgyak felvételét, illetőleg nem nyilatkozott arról, hogy milyen egyéb vagyontételek vannak, nem eredményez rosszhiszemű pervitelt. A vagyonmérleg felállítása ugyanis annak a félnek a feladata, aki a közös vagyon megosztását kéri. Ezért nem volt alapos a felperesi jogelőd azon kérelme, miszerint az I.r. alperes keresse meg Magyarország összes pénz-, hitel-, értékpapír- és biztosítási intézetét a házastársi közös vagyon felkutatása, a több évre vonatkozó görgetett egyenleg beszerzése érdekében, mert ez a gyakorlatban azt eredményezte volna, hogy a felperesi jogelőd helyett az I.r. alperes deríti fel a házastársi vagyon körét, ami azonban a kereseti kérelemhez kötöttség elve alapján nem képezheti és nem képezi a bíróság feladatát.

Az elsőfokú bíróság a bizonyítási teherre vonatkozó felperesi állásponttal nem értett egyet. Az előzményi eljárásban a Legfelsőbb Bíróság által meghozott felülvizsgálati ítélet kiemelte, hogy a Pp. 164. § (1) bekezdése alapján a bizonyítási teher azt jelenti, hogy a bizonyítási kötelezettség általában melyik felet terheli, ami alól vannak kivételek, ezek egyike, ha az igény indokolatlan késedelmes érvényesítése az időmúlás folytán méltánytalan terhet róna az ellenfélre. A Csjt. 31. § (2) bekezdése értelmében a házassági életközösség megszűnésekor csak annak a vagyonnak megosztását lehet kérni, ami az életközösség megszűnésekor megvolt.

Azt, hogy a közös vagyontárgy, vagyoni érték megvolt, vita esetén annak a házastársnak kell bizonyítani, aki erre hivatkozik. A bizonyítási teher átfordulásának, mint méltányossági szabálynak az alkalmazása kivételesen, egyes vagyontárgyakra vonatkozóan érvényesül, az egész vagyoni körre nem alkalmazható. Ezért téves a felperes álláspontja, miszerint a rosszhiszemű pervitel miatt a bizonyítási teher általánosságban a II.r. alperesre hárult volna, őt nemleges bizonyítás nem terhelte. A Pp. 190. § (2) bekezdése sem jelenti a bizonyítási teher átfordulásának jogkövetkezményét. Megalapozatlannak minősítette azt a felperesi hivatkozást is, amely szerint az I.r. alperes habár a II.r. alperes viszontkeresete érdemi tárgyalásra alkalmatlan volt, azt nem utasította el, hanem tárgyalta több mint két éven át, és ezzel az eljárás elhúzódását idézte elő. A házastársi vagyonközösség megosztása iránti perekben a bírói gyakorlat egységes abban, hogy a vagyonmérleg tételeinél nincs szükség külön kereseti, illetőleg viszontkereseti kérelemre, mert a bíróságnak a felek követeléseinek és kötelezettségeinek elszámolásra után az egyik vagy másik félnek járó értéket - az erre irányuló külön kereseti, illetőleg viszontkereseti kérelem nélkül - is meg kell ítélnie.

A II.r. alperes 36. sorszám alatt a felperesi jogelőd nevén lévő **g-i** ingatlanra is kérte a vagyonközösség megszüntetését viszontkereset formájában, majd e kérelmétől elállt, és e tárgyban az I.r. alperes 178-III. sorszám alatt megszüntető végzést hozott. De e két perbeli esemény között a bizonyítási eljárás folyt, e viszontkereseti kérelem önmagában a per folytatását nem akadályozta, az eljárás elhúzódásához nem vezetett.

A Pp. 213. § (2) és 292. § (2) bekezdései értelmében nem volt akadálya, hogy az I.r. alperes részítéletet hozzon, de ez utóbbi törvényhely szerint az eljárás a vagyoni jogi kereset tárgyában csak a bontás kérdésében hozott ítélet jogerőre emelkedése után folytatható. Az I.r. alperes azonban 133. sorszámú részítéletében nemcsak a köteleket bontotta fel, hanem rendelkezett a házastársi közös vagyon részleges megosztásáról, kötelezte a II.r. alperest 1.775.350 Ft értékkülönbséget felperesi jogelőd részére történő megfizetésére, és ezt a kötelezést fellebbezésre tekintet nélkül előzetesen végrehajthatónak nyilvánította. Az I.r. alperes olyan vagyoni jogi igényekről döntött részítéletében, amelyek tárgyában a felek között nem volt vita, ezzel az egységes rendezés elvén - a méltányosság figyelembevételével (Csjt. 31. § (5) bekezdés) - túllépve, a felperesi jogelőd érdekeinek szem előtt tartásával járt el.

Az egyéb eljárási szabályok megsértésével kapcsolatosan az elsőfokú bíróság álláspontja a következő volt.

Az eljárás elhúzódása: A Pp. 148. § (1) bekezdése alapján a bíróság a per bármely szakaszában megkísérelheti, hogy a felek a jogvitát vagy a vitás kérdések egy részét egyezségben rendezzék. A II.r. alperes a 2001. február 5-i tárgyaláson egyezségi ajánlatot tett, és a tárgyalást az I.r. alperes ezért halasztotta el 2001. március 12. napjára. 2001. október 29-én benyújtott 81. sorszámú beadványában maga a felperesi jogelőd kérte a tárgyalás elhalasztását egyezségi tárgyalások megkezdését javasolva. Bár a felek között egyezség nem jött létre, az I.r. alperes

eleget tett a Pp. 148. § (1) bekezdésének.

A felperes mint előállított tanú meghallgatásának elmulasztása: Tény, hogy a Pp. 136. § (4) bekezdésének mellőzésével a felperest a 2000. június 21-i és a 2000. december 20-i előállítása ellenére az I.r. alperes nem hallgatta ki, de az első tárgyaláson idézés nélkül megjelenő felperes tanúkénti meghallgatása szükségtelen lett volna, és a 2000. december 20-i tárgyaláson is olyan helyzet állt elő, hogy az I.r. alperes még a II.r. alperes személyes meghallgatását nem tudta fogatosítani.

A II.r. alperes által indítványozott tanúmeghallgatás szükségtelen elrendelése: A bíróság a Pp. 3. § (4) bekezdése szerint akkor mellőzi a bizonyítás elrendelését, ha az a jogvita szempontjából szükségtelen. A tanúk meghallgatása nélkül nem volt előre megállapítható, hogy ők az életközösség megromlásának okára, időpontjára, a vagyontársasághoz tartozó vagyontárgyakra adekvátan nem tudnak vallomást tenni.

A felperesi jogelőd szükségtelen tárgyalási idézése hivatalból történő bizonyítás alapján: A felperesi jogelőd személyesen az I.r. alperesnél az első tárgyaláson jelent meg, amikor is megtörtént személyes meghallgatása. Ekkor még a házassági vagyontársaság megszüntetése iránti kereseti kérelmét nem terjesztette elő, így őt e körben az I.r. alperes meghallgatni nem tudta. Az ezt követő tárgyalásokon a felperesi jogelőd már nem jelent meg. A felperesi jogelőd a 36. sorszámú jegyzőkönyvben kérte először, hogy egészségi állapota miatt megkeresett bíróság útján történjen meg a személyes meghallgatása. A megkeresett bíróság útján történő meghallgatása (88. sorszámú jegyzőkönyv) azért jelentős, mert őt a később előterjesztett házastársi közös vagyon megosztása iránti kérelme alapján az I.r. alperes személyesen meghallgatni nem tudta a vagyontárgyak holléte, illetőleg közös vagyoni jellege tekintetében. Miután a vagyontételek a felek között vitatottak voltak, szükséges és mellőzhetetlen volt a felperesi jogelőd személyes meghallgatása, és ez nem minősül perelhúzó magatartásnak. A fél személyes meghallgatásának a bíróság általi elrendelése nem bizonyítási eszköz, mivel ezt a bizonyítási eszközök között a Pp. 166. § (1) bekezdése nem sorolja fel. Ezért a felperesi jogelőd személyes meghallgatásának elrendelése nem minősült hivatalból történő bizonyításnak. A bíróság szabadon eldöntheti, hogy a fél személyes meghallgatását mikor, vagy a bizonyítási eljárás adatai alapján hányszor tartja indokoltnak. Tény, hogy az I.r. alperes tévesen határozta meg a megkeresett bíróságot. A Budai Központi Kerületi Bíróság azonban 2002. február 25. napján haladéktalanul elrendelte a megkeresés áttételét a Pesti Központi Kerületi Bíróságra. Tényleges inaktív időszak hiányában ez a tévedés eljárási késedelmet nem idézett elő, és jogellenes magatartást sem valósított meg.

Az ideiglenes intézkedés és biztosítási intézkedés iránti kérelmek előterjesztése és azok elbírálása közötti hosszú időtartam: A felperesi jogelőd a házastársi tartás iránti ideiglenes intézkedés iránti kérelmét 2000. június 21-én terjesztette elő. Az I.r. alperes hiánypótlásra hívta fel a II.r. alperest, aminek határidőben nem tett eleget. A felperesi jogelőd azonban a házastársi tartás iránti keresetétől 2000. november 3-án

elállt. 2000. december 20-án ideiglenes intézkedéssel kérte a volt közös lakás kizárólagos használatába adását, mely kérelmet az I.r. alperes a 12-II. sorszámú végzésével azonnal elbírálta. Alapos az a felperesi hivatkozás, hogy a 73. sorszámú biztosítási intézkedés iránti kérelem tárgyában az I.r. alperes a Vht. 190. § (1) bekezdésében előírt nyolc napos határidőn túl, csak öt hónap után rendelkezett a 105. sorszámú végzésével. De a peres iratok azt igazolják, hogy a biztosítási intézkedés iránti kérelem előterjesztését követően a felek megpróbálták egymással peren kívüli egyezségi tárgyalást folytatni, ezért az I.r. alperes a felek közös kérelmére halasztotta el a tárgyalást, és nem döntött a kérelemről várva a peren kívüli megállapodásról szóló nyilatkozatot. Miután kiderült, hogy az egyezségi tárgyalások eredménytelenek, haladéktalanul elbírálta a kérelmet. A 2003. május 15-i (186. sorszámú) biztosítási intézkedés iránti kérelmet az I.r. alperes 2003. június 6. napján 193. sorszámú végzésével bírálta el, és elrendelte a II.r. alperesnek az Bank Rt-nél vezetett letéti számlája, a **B A C** Rt-nél vezetett értékpapírszámlája zárlatát, ezt meghaladóan a biztosítási intézkedés iránti kérelmet elutasította. Az eljárási késedelem a felperesi jogelődnek kárt nem okozott. Úgyszintén nem növelte a pertartamot 2003. december 19. napján előterjesztett ideiglenes intézkedés iránti kérelem 2004. január 27-i végzéssel történt elutasítása figyelemmel arra, hogy a másodfokú eljárásban nincs helye ideiglenes intézkedés elrendelésének. Egyebekben az I.r. alperes a 2000. december 20-án előterjesztett biztosítási intézkedés iránti kérelemről aznap, a 2001. szeptember 17-én előterjesztett kérelemről 2001. szeptember 26-án határozott.

A tárgyalások közötti inaktív időszakok miatt az eljárás elhúzódása: Az I.r. alperes az elsőfokú eljárásban a tárgyalásokat általában két, két és fél hónapra tűzte ki, egy esetben volt három és fél hónap tárgyalási időköz. Ezalatt az idő alatt azonban az I.r. alperes több megkeresést fogadatosított, számos végzést hozott. Nem minősítette az elsőfokú bíróság inaktív időszakként a részítélet meghozatalát követően a tárgyalás elhalasztását figyelemmel a Pp. 292. § (2) bekezdésére és arra, hogy a részítélet elleni felperesi jogelődől származó fellebbezést hivatalból elutasították, mely határozatot a másodfokú bíróság helyben hagyott.

2001. szeptember 17-i és az azt megelőző (helyesen: azt követő) tárgyalások formalitása: A 2001. szeptember 17. napján megtartott tárgyaláson az I.r. alperes ismételten felhívott a kereset pontosítására, miután a felperesi jogelőd előadta, hogy vannak még nem ismert tételek. Ez a tárgyalás azért sem minősíthető formálisnak, mert az I.r. alperes ismételten meghallgatta a felperest tanúként, valamint II.r. alperes által indítványozott két személyt. A felperesi jogelőd újabb bizonyítási indítványt terjesztett elő, valamint ideiglenes intézkedés elrendelését is kérte. Az I.r. alperes azért halasztotta el a tárgyalást, mert a vagyonmérleg nem volt teljesnek minősíthető. A 2001. október 29-i tárgyalás halasztását a felek közösen kérték. A 2002. január 28-i tárgyalásra a felek idézése nem volt szabályszerű, ezért nem volt megtertartható. A 2003. február 5. napján megtartott tárgyalás elhalasztását szintén a felek közösen kérték, mivel a jogerős részítélet alapján fennmaradó vitás tételek tekintetében próbáltak megegyezni. A 2003. március 26. napján sorra kerülő

tárgyalás halasztását a felperesi jogelőd indítványozta, a megjelenő II.r. alperes pedig a tárgyalás megtartását nem kérte.

A bank-, biztosítási- és értékpapírtitok alóli felmentés körében hivatkozott súlyos jogszabály-értelmezési tévedés: A polgári perben eljáró bíróság a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény (Hpt.) 21. § (2) bekezdés c) pontja alapján 2003. január 1-ig nem volt jogosult a II.r. alperes személyére, adataira, vagyoni helyzetére, üzleti tevékenységére, gazdálkodására, pénzügyi intézmény által vezetett számlájának egyenlegére, forgalmára, a pénzügyi intézménnyel kötött szerződésekre vonatkozó okiratok beszerzésére a banktitok alóli felmentés hiányában. A Hpt. 51. § (2) bekezdés a) pontja 2003. január 1. napjától lehetővé tette pénzügyi intézmény megkeresését. A biztosítóintézetekről és a biztosítási tevékenységről szóló 1995. évi XCVI. törvény 120. § (1) és (2) bekezdése értelmében a II.r. alperessel jogviszonyban álló biztosító intézetek a tudomásukra jutott biztosítási, szolgálati és üzleti titkot kötelesek voltak megőrizni, felmentés hiányában a biztosító intézeteket, a felügyeletet biztosítási titoktartási kötelezettség terhelte. Az I.r. alperes a 2001. április 9-én elrendelt 24/I-X. sorszámú megkeresései során a II.r. alperes titoktartás alóli felmentése alapján járhatott el.

A II.r. alperes perelhúzó magatartása, a beszerzett bizonyítékok és a II.r. alperesi nyilatkozatok közötti ellentmondások feloldatlan volta miatti szankció alkalmazásának az elmulasztása: Az I.r. alperes feladata a jogvita pártatlan, ésszerű határidőben történő elbírálása volt. A rendeltetésszerű joggyakorlás biztosítása érdekében két alkalommal szabott ki pénzbírságot. 2001. május 4-én a 35. sorszámú végzéssel a II.r. alperes képviselőjét 30.000 Ft, 2003. május 9-én a II.r. alperest 454.000 Ft pénzbírsággal sújtotta. Ezen utóbbi végzést később saját hatáskörben módosította, a kiszabott bírságot mérsékelte. Vagyis az elsőfokú bíróság szankcionálta a II.r. alperesnek és képviselőjének a jóhiszemű pervittel ellentétes magatartását. A bíróság dönti el, hogy mikor tartja indokoltnak a Pp. 8. § (3), (4), (5) bekezdései alapján a pénzbírság kiszabását. E körben a bíróságra egyik fél sem gyakorolhat nyomást.

A 196. sorszámú ítélet késedelmes írásba foglalása, a fellebbezések késedelmes felterjesztése a másodfokú bíróságra: Az I.r. alperes 196. sorszámú 59 oldal terjedelmű ítéletét 2003. július 23-án rendelte megküldeni a felek képviselőinek, melyet egyaránt 2003. július 28. napján vettek át. Az ítélet ellen mindkét fél fellebbezett, a II.r. alperes fellebbezése - indokolás hiányában - kiegészítésre szorult, ezért az I.r. alperes hiánypótlást rendelt el. A II.r. alperes 2003. szeptember 3-án a fellebbezése indokolását előterjesztette, az I.r. alperes másnap rendelkezett az iratok felterjesztéséről. Az elsőfokú bíróság szerint a nagy terjedelmű ítélet írásba foglalása ugyan nem az előírt tizenöt napos határidőn belül történt meg, de az érdemi döntés körültekintő és alapos megindokolása az átlagosnál hosszabb időt vett igénybe. A hiánypótlást követően az I.r. alperes késedelem nélkül intézkedett a felterjesztésről.

A végrehajtási eljárás során annak módjáról a határozat elmulasztása: Az I.r.

alperes 40. P. 25.159/2002/14. számú végzésével helyt adott a felperesi jogelőd ideiglenes intézkedés iránti kérelmének, és kötelezte a II.r. alperest, hogy a volt közös lakás kulcsait nyolc napon belül adja át a felperesi jogelőd részére annak érdekében, hogy ő az ingatlanból a különvagyonai ingóságait el tudja szállítani. A végrehajtás foganatosítása, majd a végrehajtás módjának meghatározása nem történt meg. 2003. március 17-én az illetékes földhivatal a felperesi jogelőd tulajdonjogát törölte, és a II.r. alperes javára a felperesi jogelőd tulajdoni hányadára a tulajdonjogot az ingatlan-nyilvántartásba bejegyezte. A felperes 2003. szeptember 29-én kérte a bírósági végrehajtásról szóló 1994. évi LIII. törvény (Vht.) 171. §-a szerint a végrehajtás módjának meghatározását. Az I.r. alperes 2003. szeptember 30. napján meghozott 0501-10.Vh.2140/2003/8. számú végzésével a II.r. alperest 30.000 Ft pénzbírsággal sújtotta Vht. 171. § c) pontja alapján, tehát az I.r. alperes nem mulasztott. 2004. február 3-án a felperesi jogelőd ismételtén kérte, hogy az I.r. alperes határozzon a végrehajtás módjáról, és jogosítsa fel őt az adós kárára és költségére a végrehajtási cselekmény elvégzésére, vagy mással elvégeztetésére. Az I.r. alperes 2004. február 14-én kelt 0501-10 Vh. 2140/2003/14. számú végzésével felhívta az eljáró önálló bírósági végrehajtót a végrehajtási iratok haladéktalan megküldésére. A felperesi jogelőd, a végrehajtást kérő 2004. február 15-én elhunyt, amiről az I.r. alperes nem értesült, ezért 2004. február 18-án végzéssel a II.r. alperest felszólította, hogy jelöljön meg két olyan időpontot a végrehajtást kérő részére, amikor az ingatlan kulcsait át tudja adni. A felperes 2004. április 16-án jelentette be, hogy a végrehajtási eljárásba jogutódként be kíván lépni előadva, hogy a hagyaték átadása még nem történt meg. A felperes 2004. június 7-én megismételte a jogutódlás megállapítása iránti kérelmét. Az I.r. alperes 2004. július 8-án meghozott végzésével állapította meg a végrehajtást kérő személyében történt jogutódlást. Az I.r. alperes 40. P. 25.158/2002/34. számú ítélete 2004. szeptember 16-án jogerőre emelkedett, melyben a 14. sorszámú végzéssel elrendelt ideiglenes intézkedést hatályon kívül helyezte. Az elsőfokú bíróság megállapította, hogy az I.r. alperes úgy járt el, ahogy az az adott helyzetben általában elvárható, nem sértett jogszabályt, amikor a felperest mint jogutódot már nem jogosította fel a II.r. alperes tulajdonát képező ingatlan zárainak felnyitására, és az ingóságok elvitelére.

Az elsőfokú bíróság mellőzte a felperes által előterjesztett valamennyi belföldi pénzintézet, biztosító, befektetési szolgáltató, magánnyugdíjpénztár, önkéntes biztosító pénztár megkeresését, mivel a felperes ezen indítványát annak igazolására terjesztette elő, hogy ha az I.r. alperes 2000. december 20-i indítványnak megfelelően a megkereséseket foganatosította volna, a házastársi vagyonszövetség állaga és összecszerűsége kétséget kizáróan felderíthető és az ügy ítélettel érdemben már 2001-ben befejezhető lett volna. A bizonyítás mellőzésének oka, hogy a bírósággal szemben indított kártérítési per nem jelent új jogorvoslati fórumot a fél számára az esetleg kedvezőtlen döntést tartalmazó jogerős ítélet felülvizsgálatára.

Nem vagyoni kártérítés tárgyában az elsőfokú bíróság kifejtette, hogy a felperes a Ptk. 84. § (1) bekezdés e) pontja alapján figyelemmel a Ptk. 76. §-ára jogelődje testi

épsége, egészsége, emberi méltósága, az egészséges emberi környezethez fűződő joga megsértése miatt érvényesített 2.000.000 Ft nem vagyoni kárra vonatkozó igényt hivatkozva még az Alkotmányra és a Római Egyezmény 5. és 6. cikkeire. Az elsőfokú bíróság ismertette az Alkotmány 54. § (1), (2) bekezdéseit, 70/K. §-át, az 1993. évi XXXI. törvény 5. cikk 1. pontját, 6. cikk 1. pontját. Utalt az EBH 2006. 1598. számú döntésre, miszerint a polgári perben eljáró bíróságnak azon eljárási szabálysértése, hogy a Pp-ben meghatározott határidőket nem tartja be, a fél személyhez fűződő joga, ezen belül emberi méltósága megsértésének megállapítására csak akkor adna alapot, ha az eljárási szabálysértést a bíróság a fél személyiségének lényegi alkotó ismerte miatt követte el. Az I.r. alperes vitatta, hogy a felperes jogosult volna az édesanyja személyhez fűződő jogai megsértése miatt nem vagyoni kártérítési igényt előterjeszteni. Az elsőfokú bíróság megállapította, hogy amikor a felperes jogelődje - még jogi képviselő nélkül eljárva - jelen perben a keresetlevelét személyesen előterjesztette, abban az I. és II.r. alperes jogellenes magatartására, tartalma szerint a személyhez fűződő jogai megsértésére hivatkozott. Az I.r. alperes eljárását embertelennek, kegyetlennek és hatalmaskodónak minősítette, utalva arra, hogy a bíróságnak nem az a feladata, hogy őt kínozza, a helyzetét nehezítse, hanem, hogy a jogvitát megoldja, és a volt férjét a tisztesség, emberség és a jog legelemibb követelményei megtartására rákényszerítse. A felperesi jogelőd által előterjesztett ezen kereseti kérelem alapján a felperes, mint jogutód - szemben az I.r. alperes álláspontjával - jogosult volt a jogelődje személyhez fűződő jogai megsértése miatt kereseti kérelmet érvényesíteni. A lefolytatott bizonyítási eljárás alapján az elsőfokú bíróság megállapította, hogy az I.r. alperesnek egyes ügyintézési késedelmek, eljárási szabálysértései önmagukban nem eredményezték a felperesi jogelőd személyhez fűződő jogai megsértését, mert ennek megállapításához az I.r. alperes részéről többlet tényállásnak kellett volna megvalósulnia. Az I.r. alperes terhére megállapított egyes ügyintézési késedelmek, eljárási szabálysértések nem kifejezetten a felperesi jogelőd személyének szóltak, az nem az ő emberi méltósága, testi épsége, egészsége és az egészséges emberi környezethez fűződő joga megsértését célozták. Ezért az I.r. alperes egyes jogsértő mulasztása nem ad alapot a személyiség védelemre. Az I.r. alperes nem sértette meg a felperes jogelődjének az Alkotmány 54. § (1) bekezdésében írt élethez, emberi méltósághoz fűződő jogát, őt nem vetette alá a (2) bekezdésben tilalmazott embertelen vagy megalázó elbánásnak, nem sértette meg az 1993. évi XXXI. törvény 5. cikk 1. pontjában foglalt személyes biztonsághoz fűződő jogát, mert az I.r. alperes a bontópert tisztességesen, az ésszerű határidőn belül, a jogvita tárgyát, természetét, az egyéni körülményeket is figyelembe véve tárgyalta. A felperes jogelődje a keresetmódosításaival a per elhúzódásához maga is hozzájárult.

A perköltség viseléséről a Pp. 78. § (1) bekezdése és a 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet alapján döntött, és kötelezte a felperest a le nem rótt illeték megfizetésére.

A felperes fellebbezésében az elsőfokú ítélet megváltoztatását és az I.r. alperesnek a keresettel egyező marasztalását kérte. Az elsőfokú ítéletet mind eljárásjogi, mind anyagi jogi értelemben megalapozatlannak minősítette. Nem bírálta el a kereset

alapjául szolgáló valamennyi felperesi tényállítást és azok bizonyítékait, az elbírált bizonyítékokból iratellenes és okszerűtlen következtetést vont le. Az eljárásjogi és anyagi jogi jogszabályok téves értelmezése folytán a felperes által megjelölt jogellenes pervezetési cselekményeket és mulasztásokat jogszerűnek tekintette, így a kereset jogalapját is tévesen bírálta el. Az elsőfokú bíróság ítéletének rendkívüli terjedelme ellenére a megállapított tényállás részben hiányos, részben megalapozatlan.

A per tárgyát kizárólag a felperes édesanyát, annak halálát megelőzően ért sérelmekből eredő igények képezték. A felperes az I.r. alperes jogellenes mulasztásait, illetve jogellenes pervezetési cselekményeit részletesen felsorolta a 21/F/1. és 21/F/2. sorszámú beadványaiban, és az elsőfokú bíróságnak a beadványokban megjelölt alperesi magatartások jogellenességét kellett volna vizsgálnia. A 21/F/2. sorszámú beadványban tételesen megjelölt jogellenes pervezetési cselekményeket és mulasztásokat az elsőfokú bíróság részben nem bírálta el, a tényállítások és bizonyítékok mellőzésének indokát azonban ítéletében nem jelölte meg, megsértve ezzel a Pp. 3. § (2) bekezdésében, 215. §-ában és 221. § (1) bekezdésében foglaltakat. Az elsőfokú bíróság figyelmen kívül hagyta azt, hogy az I.r. alperes e két beadványra a Pp. 139. §-ának megfelelő, érdemi, részletes, valamennyi cselekményre és mulasztásra (jogellenes magatartásokra) reflektáló ellenkérelmet nem terjesztett elő, pusztán általánosságban kérte a felperes keresetének elutasítását. Az I.r. alperes nem tett teljes körű nyilatkozatot arra, hogy a felperes által megjelölt jogellenes magatartások közül melyeket tesz konkrétan vitássá, milyen okból, és e körben bizonyítékait és bizonyítási indítványait sem adta elő. Érdemi ellenkérelem hiányában az elsőfokú bíróság nem volt abban a helyzetben, hogy a felperes beadványaiban foglalt tényállításait, illetve az annak alapjául megjelölt bizonyítékokat az I.r. alperes helyett vitássá tegye, sőt bírói felhívás ellenére kétségbe nem vont tényállításokat, illetve bizonyítékokat a Pp. 163. § (2) bekezdése szerint való ténynek kellett volna elfogadni. Az elsőfokú bíróság figyelmen kívül hagyta azt is, hogy a II.r. alperes a házassági perben folytatott rosszhiszemű pervitelét beismerte, és akként nyilatkozott, hogy a per folyamán nem úgy járt el, ahogy tőle az adott helyzetben általában elvárható lett volna. Az elsőfokú bíróságnak azt kellett volna vizsgálnia, hogy az I.r. alperes minden tőle elvárhatót megtett-e annak érdekében, hogy a II.r. alperesnek a házassági perben tanúsított perelhúzó magatartását megakadályozza, és a per ésszerű határidőben való befejezését elősegítse. Az elsőfokú bíróság minden ténybeli és jogi alap nélkül azt állapította meg, hogy a II.r. alperes a házassági perben perbeli jogait jóhiszeműen gyakorolta, és kötelezettségeit ugyanígy teljesítette, és a felperes jogelődje volt az, aki keresetmódosításaival a per befejezését hátráltatta. Az elsőfokú bíróság a II.r. alperes terhén egyetlen jogellenes, perelhúzó cselekményt vagy mulasztást sem állapított meg - holott azt maga a II.r. alperes is elismerte.

A felperes 21/F/2. sorszámú beadványában megjelölt jogellenes I.r. alperesi magatartások közül a következők maradtak figyelmen kívül, és a mellőzés indokolása sem történt meg.

a) A vagyonmérlegbe 61-63. tételek alatt beállított megtakarításokra a bank-,

biztosítási- és a pénztártitok alóli felmentés megadására vonatkozó kötelezést a felperesi jogelőd indítványa ellenére jogellenesen mellőzte az I.r. alperes. A felperes kifogásolta, hogy a megkeresések esetében az I.r. alperes tévesen hívta fel a II.r. alperest a titoktartás alóli felmentés megadására, mert nem jelölte meg pontosan azt a titokkört, amire a felmentés megadását kérte, így a felhívás a Hpt. 51. § (1) bekezdés a) pontjába, valamint az Épt. 116. § (1) bekezdés a) pontjába ütközött.

b) A titoktartás alóli felmentés megadásával kapcsolatos kötelezésnek a II.r. alperes a megadott határidő utolsó napjáig, azaz 2001. január 15-ig, sem azt követően semmiben nem tett eleget Pp. 141. § (2) és (6) bekezdésében foglaltakra történő figyelmeztetés ellenére. Bár az I.r. alperes 18 ízben figyelmeztette a II.r. alperest a mulasztás jogkövetkezményeire, azokat mégsem alkalmazta.

c) Az I.r. alperes jogellenes mulasztása folytán nem észlelte, hogy a II.r. alperes által megadott titoktartás alóli felmentés nem felelt meg a 12. sorszámú jegyzőkönyvben foglalt felhívásnak, mert szűkebb körre vonatkozott, és ez ismét lehetővé tette a per jogellenes elhúzását és a vagyontársak feltárásának megghiúsítását.

d) A II.r. alperes több ízben jobb tudomása ellenére szándékosan vagy súlyosan gondatlanul az általa korábban eltitkolt kizárólagos birtokában és kezelésében álló, de a háztársi vagyontársakhoz tartozó vagyontárgyak tekintetében valótlanságokat adott elő, és ezzel lehetetlenné tette a vagyontársak feltárását és a per ésszerű határidőben való befejezését. A per elhúzását eredményezte az is, hogy a II.r. alperes az idézésekre nem jelent meg, meghallgatása emiatt több mint két éven át tartott. Az elsőfokú bíróság nem vizsgálta, hogy az I.r. alperes tett-e bármiféle intézkedést e mulasztások megakadályozása érdekében, illetve a mulasztás jogkövetkezményeit alkalmazta-e. Kirívóan jogellenes pervezetési cselekménynek minősítette, hogy az I.r. alperes - miután a II.r. alperes az egyes tételekkel kapcsolatban egymásnak ellentmondó, illetve az általa csatolt okiratokkal ellentétes nyilatkozatok sorozatát adta elő -, szünetet rendelt el, és biztosította a II.r. alperesnek, hogy a per aktáját a kezelőirodában áttanulmányozhassa, és így megfelelő válaszokat adhasson, bár a szünetet követően a II.r. alperes továbbra sem tudott érdemi válaszokat adni sem a bírónak, sem a felperesi képviselői kérdésekre.

e) Az adóhatósági illetve az értékpapírszámlára vonatkozó megkeresés nem felelt meg a 12. sorszámú jegyzőkönyvben foglalt végzésnek. Az I.r. alperes a befektetési szolgáltatót csak az 1999. október 3-i és az 1999. december 21-i időpontra vonatkozó egyenleg megküldésére hívta fel, holott ekkor a II.r. alperes a titoktartás alóli felmentést már teljes körűen megadta. Sem az adóbevallások mellékleteit, sem a görgetett egyenlegeket a bíróság később sem szerezte be, jóllehet pl. az Bank Rt-től és a M. Nyugdíjpénztártól a görgetett egyenlegek beszerzését elrendelte. Az I.r. alperesnek ezekre a konkrét jogellenes cselekményeire az elsőfokú ítéletében utalás sincs. Ugyanez állapítható meg az Biztosító Rt-vel megkötött „.....” biztosítás esetében is.

f) Az elsőfokú bíróság figyelmen kívül hagyta, hogy az I.r. alperes több végzésében a mulasztás jogkövetkezményeire való figyelmeztetés nélkül kötelezte a II.r. alperest iratok csatolására, illetve nyilatkozatok megtételére. A II.r. alperesnek így mulasztása esetén semmiféle szankcióval eleve nem kellett számolnia. Az I.r.

alperes tehát a Pp. 5. §-ában foglalt kötelezettségét megszegte.

g) Az I.r. alperes jogellenesen kötelezte a felperest a F. típusú gépkocsi forgalmi értékének szakértői bizonyítására, amikor a vagyonmérlegbe beállított forgalmi értéket a II.r. alperes a perben korábban több alkalommal elismerte. Ez ismételten a per elhúzására vezetett. E végzés jogellenességét az I.r. alperes maga is elismerte azáltal, hogy utóbb már a II.r. alperest kötelezte pénzbírság terhével, hogy a gépkocsi forgalmi értékére vonatkozó bizonyítási kötelezettségének tegyen eleget.

h) A II.r. alperes - megszegve a perjogi rendelkezéseket - viszontkeresetként kívánta érvényesíteni az általa kizárólagosan használt lakás állítólagos közüzemi tartozásainak megtérítésére irányuló igényét is. A 2002. március 4-i tárgyaláson a II.r. alperes felmutatott egy igazolást, amelyből már akkor megállapítható volt, hogy a közüzemi tartozás a közös vagyont terhelő tartozásként nem volt érvényesíthető, az I.r. alperes mégis elmulasztotta a rosszhiszemű pervitel következményeinek alkalmazását.

i) Az I.r. alperes figyelmen kívül hagyta, hogy a II.r. alperes által beszerzett, a vagyonközösségi vagyontárgyakra vonatkozó igazolások nem a vagyonközösség megszakadásának időpontjára, hanem más időpontra (1999. december 31-re) lettek kiállítva, így semmiféle relevanciájuk nem volt.

j) A felperesi jogelőd 102/F/3. sorszám alatt ideiglenes intézkedés iránti kérelmet terjesztett elő, mellyel érintett vagyontárgyak közös vagyonba való tartozását és összegét a II.r. alperes elismerte, de azok kiadására sem perben, sem peren kívül nem volt hajlandó. Az I.r. alperes 106. sorszámú végzésével a kérelmet elutasította, a felperesi jogelőd folyamatos károsodását az elhúzódó pertartam miatt továbbra is fenntartotta. Az I.r. alperes teljes közömbösséget mutatott a felperesi jogelőd egészségi állapotával, nincstelenségével és kifosztottságával kapcsolatban, sőt az ő terhén értékelte azt, hogy „késedelmesen” terjesztette elő a keresetét az időközben véletlenszerűen felderített vagyonmérlegbeli tételekre. A felperesi jogelőd fellebbezése nyomán a másodfokú bíróság a végzést hatályon kívül helyezte, és újabb határozat hozatalára utasított. Az ebből eredő késedelem ismételten a felperesi jogelőd további károsodását idézte elő. A 105. sorszámú végzés a felperesi jogelőd biztosítási intézkedés iránti kérelmét is elutasította, melyet fellebbezése folytán a másodfokú bíróság megváltoztatott, és a biztosítási intézkedést elrendelte, de a fellebbezés időtartamával a pertartam ismételten elhúzódott.

k) Az I.r. alperes rendkívüli késedelemmel hallgatta meg tanúként B.Z-t is, melyre vonatkozó indítványt 2002. január 2-i beadványában terjesztette elő, a kihallgatás 2003. április 11-i tárgyaláson történt meg.

Az elsőfokú bíróság ítéletében emellett valótlan és téves tényállási megállapításokat tett.

a) Iratellenes, hogy a házassági perben a felperesi jogelőd csak a 130. sorszámú iratában terjesztett elő olyan vagyonmérleget, amely érdemben tárgyalható volt, és ítélet alapjául szolgálhatott. A felperesi jogelőd a részletes vagyonleltárt már 2000. szeptember 4-i tárgyalást követően előterjesztette, majd az ekkor ismert tételekre a bizonyítási indítványait a 2000. december 20-i tárgyaláson előterjesztette. A vagyonmérleg ettől az időponttól kezdve az I.r. alperes rendelkezésére állt, annak

többszöri, és utólagos kiegészítésére azért volt szükség, mert az I.r. alperes a felperesi jogelőd bizonyítási indítványait nem, vagy nem megfelelő tartalommal teljesítette, a II.r. alperes rosszhiszemű pervitelét nem szankcionálta. A vagyontársasághoz tartozó megtakarítások köre a 2001. szeptember 17-i tárgyalást követően már nem bővült, a forgalmi értékek módosítását pedig kizárólag az időmúlás miatti árfolyamváltozások, esedékessé vált osztalékok, kamatok stb. indokolták.

b) Az elsőfokú bíróság a II.r. alperesnek a házassági perben tanúsított magatartását teljes körűen jogszerűnek tekintette, figyelmen kívül hagyva a II.r. alperes ezzel ellentétes elismerését és a felperes ezzel kapcsolatos nagyrészt közokiratokkal bizonyított állításait. Az elsőfokú bíróság szerint a vagyonmérleg felállítása a felperesi jogelőd feladata volt, mert a közös vagyon megosztását ő kérte. A II.r. alperesnek mind a perben, mind peren kívül kötelezettsége volt a kizárólag általa ismert, de eltitkolt a közös vagyonba tartozó vagyontárgyakra vonatkozó, a valóságnak mindenben megfelelő és teljes körű nyilatkozat megtétele, az ezekre vonatkozó általa kizárólagosan birtokolt valós tartalmú okiratok kiadása. Tévedett az elsőfokú bíróság, amikor jogszerűnek tekintette az I.r. alperesnek azokat az intézkedéseit, amelyek a felperesi jogelődöt figyelmeztették a jóhiszemű pervitel megtartására amiatt, mert a véletlenszerűen birtokába került okiratokat fellelésüket megelőzően nem csatolta be. Ezeket az okiratokat ugyanis a II.r. alperes tartotta birtokában. Tévedett az elsőfokú bíróság, hogy az I.r. alperes jogszerűen mellőzhette volna folyamatosan és többszörösen a mulasztás jogkövetkezményeinek alkalmazását a II.r. alperessel szemben, hogy a jogvita pártatlan és ésszerű határidőben történő elbírálására vonatkozó kötelezettsége alapján a bíróságnak szabad mérlegelése van a mulasztás jogkövetkezményeinek alkalmazásánál, és e körben „a bíróságra egyik fél sem gyakorolhat nyomást”. Az elsőfokú bíróság jogértelmezése és az ebből levont következtetése nyilvánvalóan téves és megalapozatlan, a bíróságnak ugyanis a Pp. 5. § (1) bekezdése alapján hivatalból - mindenféle mérlegelés nélkül - kötelezettsége volt minden olyan cselekmény, vagy mulasztás megakadályozása, amely a per elhúzására irányult, vagy arra vezethetett.

c) Az elsőfokú bíróság tévedett akkor is, amikor azt állapította meg, hogy a hitelintézetek, biztosítók, befektetési szolgáltatók megkeresése felesleges volt a görgetett egyenlegek beszerzése iránt, mert a megkeresések foganatosítása a gyakorlatban azt eredményezte volna, hogy a felperes helyett az I.r. alperes deríti fel a házastársi vagyon körét, ez viszont a kereseti kérelemhez kötöttség elve alapján nem képezi a bíróság feladatát. A megkeresések olyan vagyontárgyakra irányultak, amelyekre vonatkozó adatokat a felperesi jogelőd közvetlenül nem szerezhetett be, mert a hitelintézeteket, biztosítókat, stb. titoktartási kötelezettség terhelte vele szemben is. Csak az I.r. alperes volt jogosult - a II.r. alperes teljes körű felmentése alapján - a titoktartással érintett adatok, az azokra vonatkozó okiratok beszerzésére. Tévedett az elsőfokú bíróság, hogy a megkeresések a titoktartásra vonatkozó törvényi rendelkezésekkel összhangban álltak volna, mert az I.r. alperes a titokkör pontos megjelölése nélkül hívta fel a II.r. alperest a titoktartás alóli felmentés megadására, illetve figyelmen kívül maradt, hogy pl. az Bank Nyrt. a megkeresést éppen emiatt nem is teljesítette.

d) A bizonyítási kötelezettség és a bizonyítási teher kérdésében az elsőfokú bíróság ugyancsak téves megállapításokat tett ítéletében. Az elsőfokú bíróság figyelmen kívül hagyta azt a felperesi jogelődi előadást, miszerint 1993-tól a II.r. alperes a keresetét már nem adta haza, hanem abból általa egyoldalúan meghatározott részösszegeket juttatott, hogy a II.r. alperes ezt a jogellenes magatartást a felperesi jogelőd kifejezett tiltakozása ellenére folytatta, és kérés ellenére semmiféle tájékoztatást nem adott a személyi alapbérén túlmenően egyéb jövedelmeiről, a megtakarítások formáiról, fellelhetőségeiről és összegszerűségéről, jöllehet az ezekre vonatkozó okiratokkal kizárólagosan rendelkezett. A felperesi jogelőd tehát nem saját mulasztása, hanem a II.r. alperes szándékos, célzatos jogellenes magatartása miatt volt olyan helyzetben, hogy a megtakarításokra vonatkozó bizonyítási kötelezettségét okiratok csatolásával nem, csak megkeresések indítványozásával tudta teljesíteni, és erre vonatkozó indítványát már az első tárgyalást követően előterjesztette, de a II.r. alperes bizonyítási kötelezettségének a perben teljes körűen egyáltalán nem tett eleget. A bizonyítás sikertelensége tehát kizárólag az I.r. alperes mulasztására, illetve a II.r. alperes szándékos jogellenes magatartására vezethető vissza.

e) Tévedett az elsőfokú bíróság a II.r. alperes viszontkereseti kérelme tárgyalásának elhúzódásával kapcsolatban, mert ez amiatt történt, hogy az I.r. alperes nem tette meg a szükséges intézkedéseket annak érdekében, hogy ezek a követelések ésszerű határidőn belül letárgyalhatók legyenek. A viszontkereset előterjesztését követően a felperesi jogelőd késedelem nélkül indítványozta, hogy azt az I.r. alperes - mint érdemi tárgyalásra alkalmatlant és mint elkésettet is - utasítsa el.

f) Az elsőfokú bíróság tévesen állapította meg azt is, hogy a 133. sorszámú részítélet ellen benyújtott fellebbezés miatt az I.r. alperes jogszerűen mellőzte a további vagyontársasági tételek tárgyalásának folytatását. A Pp. 292. § (2) bekezdés második mondata szerint, ha a bíróság a kötelék kérdésében és a vagyontársaság megszüntetése kérdésében önálló határozattal dönt, akkor az eljárás a vagyoni jogi kereset tárgyában csak a bontás kérdésében hozott ítélet jogerőre emelkedése után folytatható. A perbeli esetben a házasság felbontását kimondó részítéleti rendelkezéssel szemben egyik fél sem fellebbezett, ezért a vagyoni jogi kereset tárgyában a tárgyalás folytatásának nem volt jogszabályi akadálya.

g) A tárgyalások kitűzésének késedelmével kapcsolatban az elsőfokú bíróság figyelmen kívül hagyta, hogy a felperesi jogelőd 2001. november 21-i iratában már kérte az I.r. alperest: egészségi állapotára és vagyoni helyzetére tekintettel soron kívül tűzzön határnapot a per folytatólagos tárgyalására. Ehhez képest csak 2002. január 2. napján történt meg a kitűzés.

h) A felperes tanúkénti meghallgatásával összefüggésben az elsőfokú bíróság figyelmen kívül hagyta, hogy ő 2000. december 20-i tárgyaláson idézésre megjelent, ekkor tanúkénti meghallgatása semmiképpen nem volt mellőzhető a Pp. 136. § (4) bekezdésére tekintettel.

i) A felperesi jogelőd szükségtelen ismételt személyes meghallgatásával kapcsolatban az elsőfokú bíróság téves és iratellenes megállapítást tett. A felperesi jogelőd ismételt meghallgatása olyan vagyontársasági tételekre vonatkozott, amelyek közös vagyonba tartozása, illetve forgalmi értéke a felek között egyáltalán

nem volt vitatott, illetve ezekkel kapcsolatban a személyes meghallgatás során semmiféle olyan adatot nem tartalmazott, amit korábban jogi képviselője útján ne terjesztett volna elő. A felperesi jogelőd személyes meghallgatását erre irányuló bizonyítási indítvány nélkül rendelte el az I.r. alperes megszegve ezzel a hivatalbóli bizonyítás tilalmát.

j) A biztosítási intézkedés elbírálására nyitva álló nyolc napos törvényi határidő elmulasztásával kapcsolatban az elsőfokú bíróság ugyancsak tévesen állapította meg a tényállást és tévesen hivatkozott arra, hogy a bíróság azért nem rendelkezett a biztosítási intézkedés elbírálásáról több mint öt hónapon keresztül, mert a felek egymással egyezségi tárgyalásokat folytattak. A felperes rámutatott, hogy a felek közötti egyezségi tárgyalások folytatása a Vht. 190. §-a szerint nem adott alapot az I.r. alperesnek arra, hogy határidőt mulasszon, és ekként a per ésszerű határidőn belül való befejezését késleltesse. Az elsőfokú bíróság figyelmen kívül hagyta azt, hogy a felperesi jogelőd a biztosítási intézkedés iránti kérelmét a tárgyalás elhalasztása és az egyezségi tárgyalások megkezdése után terjesztette elő, így az egyezségi tárgyalások folyamatban léte semmiképpen sem adhatott alapot a döntés több hónapos késedelmére.

Az I.r. alperes jogellenes magatartásainak téves megítélésétől függetlenül az elsőfokú bíróság a keresetet azért is megalapozatlannak találta, mert a felperesi jogelőd azzal, hogy fia albérletébe költözött, eleve nem károsodhatott, továbbá az általa felvett kölcsönök esetében kárenyhítési kötelezettségét szegte meg azzal, hogy kamatot fizetett a kölcsönadóknak. A bérleti díj címén felmerült károkat az elsőfokú bíróság részben azért is utasította el, mert a perben rendelkezésre álló adatok szerint a bérleti szerződéseket a felperes kötötte meg, ezért a díjfizetési kötelezettség a felperest terhelte, a felperesi jogelődöt költségviselés hiányában kár nem érte. A per adatai alapján egyértelműen bizonyított volt, hogy a felperes a saját jövedelméből nem tudta fizetni a bérleti díjat és a rezsit, azt a II.r. alperes havi juttatásából, majd ezt követően a jogelődje által felvett kölcsönökből fizette ki. Valótlan tehát az a megállapítás, hogy a bérleti díjat, mint költségek a felperesi jogelődnek nem kellett viselnie. Önmagában az a tény, hogy a bérleti szerződéseket a felperes kötötte meg, nem releváns, az elsőfokú bíróságnak azt kellett vizsgálnia, hogy a bérleti díjak tényleges kifizetése alapján a felperesi jogelőd vagyona csökkent-e, vagy sem. A felperesi jogelőd által felvett kölcsönökkel, és azok kamataival összefüggésben kifejtette, hogy Dr. Cs.P. az általa adott kölcsönről úgy nyilatkozott, hogy a visszafizetésekor a felperesi jogelőd korábbi ígéretének megfelelően az ügyleti kamatot is megfizette. A felperes álláspontja szerint azzal, hogy a felek utólagosan módosították a megállapodásukat, és a felperesi jogelőd kötelezettséget vállalt ügyleti kamat fizetésére is, a kárelhárítási kötelezettség megsértésének - szemben az elsőfokú ítéletben írtakkal - semmiképpen nem tekinthető. Dr. J.R. által adott kölcsönre a szerződés a felperesi jogelőddel jött létre, a felek ügyleti kamatban is megállapodtak, aminek a kifizetése megtörtént, tehát a felperesi jogelőd károsodása bekövetkezett. Az elsőfokú bíróság mindezekkel ellentétes megállapításai iratellenesek, az elsőfokú bíróság téves következtetést vont le a felperes keresetének megalapozatlanságára.

A nem vagyoni kár alapját képező felperesi jogelőd által megjelölt, a személyiségi jogi jogsértést megvalósító jogellenes magatartások körében az elsőfokú bíróság figyelmen kívül hagyta azokat az állításokat, melyek szerint az I.r. alperes jogellenes pervezetésével a felperesi jogelődöt kínozták, helyzetét elnehezítette. A felperes keresetmódosításában részletesen kifejtette, hogy néhai édesanyja helyzetének elnehezítése, illetve a jogellenes mulasztásokkal és cselekményekkel megvalósuló kínzása mint személyiségi jogsérelem a felperesi jogelőd akkori élethelyzetében azáltal valósult meg, hogy lakhatási, ételmezési, tisztálkodási stb. létfeltételeit nem tudta biztosítani, mint hogy a vagyontöredékből őt megillető részhez nem jutott hozzá. Az elsőfokú bíróság széleskörű bizonyítást folytatott le a felperesi jogelőd lakhatási, életviteli és vagyoni körülményeire, de az ezzel kapcsolatos tanúvallomásokat a tényállás megállapítása során a bizonyítékok közül érdemi indokolás nélkül kirekesztette. Az elsőfokú ítélet a felperesi jogelőd lakhatási- és életkörülményeire semmiféle ténymegállapítást nem tartalmaz, az ítélet indokolása e részben hiányos. Az elsőfokú bíróság tévedett akkor is, amikor az I.r. alperes jogellenes magatartása és a felperesi jogelőd károsodása közötti okozati összefüggést nem tekintette közvetlenül fennállónak. Nem jelölte meg, hogy mely egyéb okok miatt következett be a felperesi jogelőd személyiségi jogséreme, és nem adott magyarázatot arra, hogy pontosan mely okból nem állt közvetlen, ezek szerint csak közvetett okozati összefüggésben az I.r. alperes jogellenes magatartása a felperesi jogelőd személyiségi jogainak megsértésével. Ha az I.r. alperes a pervezetési szabályokat betartja, úgy a perben ítéletét jóval korábban meghozhatta volna, és a felperesi jogelőd még életében hozzájuthatott volna a házassági vagyontöredékből őt megillető részhez, amelyből nemcsak hogy megfelelő, hanem korábbihoz képest jobb minőségű lakhatását, és korábbi színvonalon való megélhetését is biztosítani tudta volna.

Ezek olyan egyértelmű és kétséget kizáróan bizonyított tények, amelyek a házassági per iratai, illetve az ott megszületett jogerős ítélet alapján nem hagyhatók figyelmen kívül.

Az I.r. alperes fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú ítélet helybenhagyását kérte, mert azt érdemben helyesnek minősítette. A fellebbezésben írtakkal szemben az elsőfokú ítélet a felperes pontosított, módosított kereseti kérelmét, az általa előadottak szerint helyesen tartalmazza. Alaptalannak minősítette az ítéleti tényállás hiányosságaira, ellentmondásaira vonatkozó fellebbezési hivatkozást. Az elsőfokú bíróság a keresetet azért utasította el, mert annak a Ptk. 349. § (1) és (3) bekezdésére, valamint 84. § (1) bekezdés e) pontjára, 76. §-ára, az Alkotmányra és a Római Egyezmény 5. és 6. cikkeire hivatkozással alaptalannak tartotta. A kártérítés iránti per nem szolgálhat a korábbi jogerős döntés további jogorvoslati fórumaként. Nincs eljárásjogi lehetőség arra, hogy a bíróság e perben a korábban hozott jogerős döntést felülbírálja. A felperes fellebbezésében írtakkal szemben az elsőfokú bíróság vizsgálta, hogy sérült-e a felperesnek az eljárás ésszerű időn belül történő befejezéséhez fűződő joga. Szemben a fellebbezésben írtakkal jelen kártérítési perben a bíróságnak nem volt lehetősége döntése meghozatalakor figyelembe venni azt, hogy a per tárgyául megjelölt ügyben eljáró bíróságok a

felperes által hivatkozott tényeket, jogszabályokat, bizonyítékokat helytelenül mérlegelték, és ezért hoztak jogszerűtlen döntést. A Bszi. 2. § (1) bekezdése szerint ugyanis a bíróságok a vitássá tett vagy megsértett jogról a törvényben szabályozott eljárás során véglegesen döntenek, míg a 7. § értelmében a bíróság határozata mindenkire, így a jelen perben eljáró bíróságra is kötelező. A bírói gyakorlat egységes abban, hogy amennyiben a fél a bírósági jogkörben okozott kár megtérítése iránti igényét a saját ügyében korábban hozott jogerős ítélet sérelmezett tartalmára alapítja, a kártérítési per bírósága nem állapíthatja meg a döntés jogellenességét. A jogerős ítélet anyagi jogereje azon túl, hogy a felekre irányadó, minden más később eljáró szervet is köti, így a kártérítési per bírósága helyesen járt el, amikor nem állapította meg a döntés jogellenességét, ami pedig a Ptk. 339. § (1) bekezdése értelmében a kártérítési felelősség egyik szükségképpeni feltétele. Nem képezhetette vizsgálat tárgyát az, hogy mennyiben értelmezte helyesen az I.r. alperes a felperest ért kár fogalmát, és ebből eredően mennyiben voltak helytállóak a jogi álláspontja tartalmától el nem választható eljárásjogi intézkedései, a bizonyítási teher meghatározása, a szakértő bevonásának indokoltsága tekintetében. Csak kirívóan súlyos jogértelmezési tévedések alapozhatnak meg kártérítési felelősséget, a bírói munka jellegével együtt járó jogszabály-alkalmazási, értelmezési tévedések a felrőhatóság körén kívül esnek. A perbeli esetben ilyen kirívóan súlyos jogalkalmazási hiba nem volt feltárható, ezért az elsőfokú bíróság megalapozottan utasította el a keresetet.

A másodfokú bíróság az elsőfokú ítéletet teljes terjedelmében felülbírálta, mivel annak fellebbezéssel nem érintett, ezáltal első fokon jogerőre emelkedett rendelkezése nem volt (Pp. 228. § (4) bekezdés).

A felperes fellebbezése a következők szerint nem alapos.

A bírósági jogkörben okozott kár megtérítése iránt indított pernek nem feladata egy vagy több sérelmezett bírósági eljárás felperes által megjelölt egyes elemeinek számbavétele a szerint, hogy megvalósult-e valamely anyagi vagy eljárási szabálysértés. Ez a fellebbezési vagy felülvizsgálati eljárás alapjául szolgálhat. A bírósági jogkörben okozott kár megtérítése iránti perben - mint minden szerződésen kívüli károkozás miatti perben - a felperes feladata (perben őt terhelő kötelezettség) megjelölni, hogy milyen kár érte, mi az a jogellenes magatartás, amit sérelmez, és a megjelölt kár és a jogellenes magatartás között az okozati összefüggés miként áll fenn. Lefolyhat egy bírósági eljárás úgy, hogy abban számos pervezetési hiba, eljárási szabálysértés történik a bíróság részéről, de ez önmagában kártérítési felelősséget nem alapoz meg, csak ha a felperes bizonyítja, hogy őt kár érte, és hogy azt miként idézte elő a bíróság jogellenes magatartása. Egyes eljárási cselekmények késedelme, vagy hibás teljesítése, ezt követő korrigálása sem önmagában hanem az eljárás egészét nézve vizsgálendő. Lehet, hogy valamely megkeresést a bíróság késedelmesen bocsát ki, de ha a bizonyítási eljárás egyéb elemei még nem zárultak le, és azok tekintetében nincs késedelem, és ilyet a felperes sem sérelmez, akkor egy - egy cselekmény késedelme önmagában nem idézi elő az egész eljárás elhúzódását. Mindezek miatt indokolatlan tételesen végig

venni az egyes felperes által sérelmezett eljárási cselekményeket.

A másodfokú bíróság az I.r. alperessel szemben érvényesített egyes károkat vette kiinduló pontnak.

1.) A budapesti lakások bérleti díja nem azért merült fel, mert a felperesi jogelődnek nem volt máshol lakhatása, hanem mert maga a felperes Budapesten élt, és az édesanyja hozzá költözött. A bérleti szerződéseket ismeretlen időponttól ismeretlen időpontig terjedő időre a felperes kötötte meg, és a per egész tartama alatt nem bizonyította, hogy kivel, milyen feltételekkel jöttek létre. A bér összegét tartalmazó egyetlen írásba foglalt szerződést nem csatolt, előadása szerint a három szerződésből kettőt bizonyosan nem is foglaltak írásba, a havi bér fizetését egyetlen esetben sem nyugtázták írásban. A lényeg azonban az, hogy a szerződéseket a felperes kötötte meg, a felperes lakhatását (is) szolgálták, aki nem volt a sérelmezett bírósági eljárásban fél, így reá a per mikénti lezajlása nem hatott ki. Megjegyzi a másodfokú bíróság, hogy a felperes olyan időre is beállította a bérleti díjat, mint „kárt”, amikor a bontóperben az I.r. alperes késedelembe nem eshetett, hiszen már 1999. december 1. napjától kérte a bér megtérítését, amikor a per még el sem juthatott olyan szakaszba, hogy amikor reálisan érdemi döntés hozható lett volna. Sőt az I.r. alperes eljárása meg sem kezdődött, minthogy az áttétel folytán csak 2000. május 26. napján érkezették nála a felperesi jogelőd keresetlevelét. A fellebbezés felvetette, hogy az elsőfokú bíróságnak azt kellett vizsgálnia, hogy a bérleti díjak tényleges kifizetése alapján a felperesi jogelőd vagyona csökkent-e, avagy sem. Az elsőfokú bíróság valójában ezt vizsgálta. A bérleti díjat nem a felperesi jogelőd fizette, nem az ő vagyonából fedezték, így az nem is csökkenhetett. A perben mindvégig összecszerűségében bizonyítatlan bérleti díj a felperesi jogelőd vagyonában értékcsökkenést nem idézett elő, az a kár fogalmába nem is illeszthető bele. Itt jegyzi meg a másodfokú bíróság, hogy a bér összegét - okirati bizonyítás hiányában - nem a felperes elmondása alapján értesülő személyek, hanem a felperessel a bérleti szerződéseket megkötő személyek tanúvallomása alapján lehetett volna meghatározni. Ilyen bizonyítást azonban a felperes nem ajánlott fel.

2.) Kölcsönszerződések kamatát illetően az elsőfokú bíróság álláspontja helytálló. A bizonyítási eljárás adatai szerint a felperes jogelődje kamatmentes kölcsönre vonatkozó szerződést kötött dr. Cs.P. és dr. J.R.. A kölcsönadók egyértelműen úgy nyilatkoztak, hogy ők kamatot nem kötöttek ki. Ha a felperes vagy jogelődje ennek ellenére kamatot fizetett, úgy azt tartozatlanul tette, melynek következményeit másra át nem háríthatja. Az elsőfokú bíróság e tárgyban kifejtett álláspontjával a másodfokú bíróság egyetért. A felperes fellebbezésében valótlanul utalt dr. J.R. tanúvallomására, mert nevezett a 88. sorszámú jegyzőkönyv 6. oldal 4. bekezdésében azt adta elő, hogy „igazából én nem kértem ügyleti kamatot a kölcsön után, de a felperes és az édesanyja azt mondta, hogy amikor visszafizetik a kölcsönt, akkor évi 20 %-os kamatot fognak visszafizetni”. Ez pedig annyit jelent, hogy kölcsönös és egybehangzó akaratkijelentés a kamat tekintetében nem volt, és erre tekintettel az elsőfokú bíróság döntése az általa is hivatkozott jogszabályi alapon helyes volt.

3.) Felperesi jogelőd személyhez fűződő joga megsértése miatti nem vagyoni kár. Az I.r. alperes e körben a Ptk. 85. § (1) bekezdésére hivatkozott, miszerint a személyhez fűződő jogokat - a (2) és (3) bekezdésekben foglalt kivételekkel - csak személyesen lehet érvényesíteni. Az alperesi ellenkérelem szerint a nem vagyoni kárral kapcsolatos kereseti kérelem azért alaptalan, mert az azt megalapozó személyiségi jogsértés miatti igényérvényesítésre a felperes nem jogosult. A másodfokú bíróság jelentőséget tulajdonít annak, hogy a felperesi jogelőd keresetlevelében noha utalt olyan körülményekre, amelyek valamely személyiségi jogsérelmet jelenthetnek, de a megsértett személyhez fűződő jogát konkrétan nem jelölte meg, valójában nem tudni, hogy az általa kártérítési igényként megjelölt 6.000.000 Ft vagyoni vagy nem vagyoni kár lett volna. A felperes jogutódi perbelépése után konkretizálta, hogy jogelődje testi épséghez, egészséghez fűződő joga, emberi méltósága megsértése alapozza meg a nem vagyoni kárra vonatkozó követelést. A személyiségi jogok különös sajátossága, hogy a jogvédelem a jogosított saját személyére, személyiségi értékeire vonatkozik, amelyek elválaszthatatlanok a személytől. Ezért ezekről az értékekről nem lehet érvényesen lemondani, ezeket az értékeket nem lehet másra átruházni, jogutódlásra, öröklésre nincs lehetőség. A BH 2005. 247. számú eseti döntés szerint a jogi értelemben a halállal az ember személyisége (jogképessége) megszűnik, de a halál ténye nem szünteti meg azokat az anyagi és erkölcsi értékeket és azok társadalmi hatásait, melyeket az emberi élet létrehozott és a környezetében kiváltott. Ezeknek az értékeknek és társadalmi hatásoknak (a jogszabály szerint: a halott emlékének) sértetlen fennmaradását védi az ún. kegyeleti jog, melyet e jog jogosultjai gyakorolhatnak. Meghalt személy emlékének megsértése miatt bírósághoz fordulhat a hozzátartozó, továbbá az a személy, akit az elhunyt végrendeleti juttatásban részesített. Az eseti döntés szerinti ügyben a felperesi jogelőd már életében személyiségvédelmet igényelt, de a halálának bekövetkezése a jogerős bírósági döntés meghozatalát megakadályozta. Ezzel kielégítetlen maradt egy olyan alanyi jog, amely az elhunyt emléket teljessé tehetné. Miután a kegyelet az elhunyt emlékének teljes körű és sértetlen megőrzését és fenntartását indokolja, ezért a hozzátartozó nemcsak a halál bekövetkezése után elkövetett sérelmek miatt, de az elhunyt életében elszenvedett, és általa már perben is érvényesített, de el nem bírált jogsértések miatt is felléphet a halott emlékének megóvása érdekében. Ennek a jognak a gyakorlására a jogosult halála miatt félbeszakadt eljárásban is helye van.

Személyhez fűződő jog megsértése esetén tehát nem kizárt, hogy a sérelmet szenvedett személy perindítása utáni elhalálozása esetén jogutóda perbe lépjen, de csak olyan személyhez fűződő jog megvédése érdekében, amely a halott emlékének megóvása érdekében szükséges. A felperes által megjelölt személyhez fűződő jogok nem ebbe a körbe tartoznak. A testi épséghez, egészséghez, az emberi méltósághoz fűződő jog érvényesítése a sérelmet szenvedett személyt illeti meg, és e körben jogutódlás nincs, az egyébkénti általános jogutódot a Ptk. 85. § (1) bekezdése alapján az igényérvényesítés nem illeti meg. Az elsőfokú bíróság tehát érdemben helyesen döntött, de a másodfokú bíróság eltérő jogi álláspontra helyezkedett.

Másodfokú bíróság ítélete a Pp. 253. § (2) bekezdésén alapult.

A felperes sérelmezte, hogy az elsőfokú bíróság a II.r. alperes jogellenes magatartását nem állapította meg. A másodfokú bíróság szerint ez volt a helyes eljárás. Eltekintve attól, hogy a II.r. alperes egyezségben csak azt ismerte el, hogy nem az adott helyzetben általában elvárható magatartást tanúsította, és azt nem, hogy jogellenes magatartás terhelné, az egyezségre tekintettel a kizárólag az I.r. alperesre nézve meghozott ítéletnek nem lehetett tárgya a II.r. alperes magatartásának minősítése.

A másodfokú eljárásban peresztes felperes a Pp. 239. §-a értelmében alkalmazandó Pp. 78. § (1) bekezdése folytán köteles a fellebbezési illeték megtérítésére (illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény 74. § (3) bekezdés, 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13. § (2) bekezdés).

Budapest, 2011. november 17.

Dr. Tölg-Molnár László sk.
a tanács elnöke

Dr. Madarász Anna sk.
előadó bíró

Dr. Hóbl Katalin sk.
bíró

A kiadmány hitelül: